

Kulturutskottets betänkande

1987/88:8

om statlig garanti för anordnande av olympiska
vinterspel i Sverige år 1994 (prop. 1987/88:24)

KrU
1987/88:8

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 1987/88:24 om statlig garanti för anordnande av olympiska vinterspel i Sverige år 1994 och en motion väckt med anledning av propositionen.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionen.

Två reservationer från vänsterpartiet kommunisterna har fogats till betänkandet.

Propositionen

I proposition 1987/88:24 har regeringen (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen att bemyndiga regeringen att ikläda staten ekonomiska åtaganden i överensstämmelse med till propositionen bifogat avtal.

Motion

1987/88:Kr1 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens framställan om statlig garanti för anordnande av olympiska spel i Sverige år 1994.

2. att riksdagen hos regeringen begär initiativ till att statsmakterna tillsammans med idrottsrörelsen arbetar för olympiska spel med inriktning utifrån de olympiska spelens ursprungstanke.

Utskottet

I propositionen redovisas att Östersunds och Åre kommuner genom ett gemensamt bildat bolag – Vinterspelen Östersund/Åre Aktiebolag – i juni 1987 i framställning till regeringen har hemställt om fullständiga ekonomiska garantier från staten för att ansöka om att få arrangera de olympiska vinterspelen i Sverige år 1994. Enligt Internationella olympiska kommitténs regler måste den som ansöker om att få arrangera de olympiska vinterspelen (OS) år 1994 före utgången av januari 1988 hos kommittén redovisa förutsättningarna för en sådan ansökan. Innan en ansökan kan inges måste staten ekonomiskt garantera spelens genomförande.

Bolaget Vinterspelen Östersund/Åre har utrett förutsättningarna för att arrangera vinter-OS. Enligt utredningen beräknas kostnaderna till 1 940 milj. kr. i prisläge mars 1987. Större investeringar i Östersund innefattar bl.a.

ny- och ombyggnader av ishockeyhallar, ny bob- och rodelbana, nybyggnader av skidstadion och skridskoarena. I Åre behövs investeringar i befintliga alpina anläggningar och ett nytt presscenter. Intäkterna beräknas komma att uppgå till 2 010 milj. kr. Försäljning av sändningsrätter för TV beräknas – med utgångspunkt i de avtal som slutits inför vinter-OS 1988 och en dollarkurs av 7 kr. – inbringa 1 168 milj. kr. och är den största inkomstkällan. Intäkterna i övrigt kommer från bl.a. sponsor- och försäljningsintäkter, biljettintäkter samt vissa s.k. restvärden efter spelen.

Utredningen har remissbehandlats. Remissinstanserna tillstyrker utredningsförslagen. Utredningens kalkyler har granskats inom byggnadsstyrelsen samt av jordbruks- och finansdepartementen. Med kalkylerna som underlag har överläggningar förts mellan företrädare för å ena sidan regeringen och å andra sidan bolaget samt Östersunds och Åre kommuner. Överläggningarna har resulterat i ett avtal mellan staten och bolaget.

Enligt avtalet skall bolaget ansvara för de olympiska vinterspelens genomförande och finansiering. Staten åtar sig att ställa medel till förfogande för att täcka eventuella förluster i ett utgiftsprogram om 1 616 milj. kr. i prisläge mars 1987 i den mån det saknas finansiering genom intäkter. Ett villkor för statsgarantier är att staten genom revisorer får insyn i bolagets verksamhet. Statsgarantin omfattar inte de lån som kommer att behöva tas upp av OS-huvudmannen före spelens genomförande. Sådana lån förutsätts den ordinarie kreditmarknaden kunna förmedla. Vidare skall enligt avtalet försäljningsavtal rörande TV-rättigheter underställas regeringen för godkännande.

Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motion Kr1 avslag på propositionen. Motionärerna anser att internationellt idrottsutbyte bör främjas men att de stora internationella idrottsevenemangen tenderar att bli kommersiella reklamjippon. De kritiserar planerna på vinter-OS i Östersund och Åre från följande synpunkter: det krävs stora investeringar i nya anläggningar, vilka är överdimensionerade för "normalt användande", kalkylerna för TV-intäkternas storlek är osäkra, och det är stora näringslivsintressen som ligger bakom förslagen.

Den svenska idrottsrörelsen har vid flera tillfällen verkat för att vinter-OS skall förläggas till Sverige. Ett sådant arrangemang är enligt idrottsrörelsen av stort idrottsligt intresse och bidrar till att göra svensk idrott känd. Näringslivet och särskilt turistsektorn och företrädare för olika regioner har också aktivt verkat för att Sverige skall bli värdland för ett vinter-OS.

Riksdagen har vid tre tillfällen tidigare – inför 1984, 1988 och 1992 års tävlingar – lämnat statsgarantier av samma slag som nu föreslås (prop. 1977/78:146, KrU 1977/78:23, rskr. 1977/78:275, 1980/81:200, KrU 1980/81:35, rskr. 1980/81:428 och prop. 1985/86:104, KrU 1985/86:23, rskr. 1985/86:331).

Otvivelaktigt skulle en förläggning av vinter-OS i Sverige föra med sig positiva effekter både för den svenska idrottsrörelsen och för svensk turismnäring. Utskottet anser därför att Östersund och Åre kommuner genom bolaget bör ges de garantier som krävs av Internationella olympiska kommittén. Utskottets ställningstagande innebär att yrkande 1 i motion Kr1 avstyrks.

I motion Kr1 ifrågasätts om det är meningsfullt att de olympiska spelen skall bedrivas på det sätt som nu sker. Motionärerna menar att det gäller att finna nya former för spelen så att den ursprungliga idén om en idrotts- och kulturfest för internationell "förbrödring" kan återupplivas. Olika lösningar kan tänkas, t.ex. att spelen permanent förläggs till en plats eller att de genomförs under en längre tid i de idrottsanläggningar som finns i resp. värdland. Motionärerna önskar att riksdagen skall göra ett uttalande om att regeringen tillsammans med idrottsrörelsen skall arbeta för en förändrad inriktning av de olympiska spelen.

Utskottet har åren 1986 och 1987 (KrU 1985/86:23 och 1986/87:20) avstyrkt motionsyrkanden som är i allt väsentligt identiska med det nu aktuella yrkandet. Utskottet har därvid erinrat om att frågan om de olympiska spelens organisation de senaste åren diskuterats i olika sammanhang och att synpunkter som ligger nära motionärernas då har förts fram. Utskottet har understrukit att det i första hand bör ankomma på idrottsrörelsen att avgöra på vad sätt idrottstävlingar skall arrangeras.

Utskottet finner inte anledning att ändra uppfattning i den här aktuella frågan och avstyrker alltså yrkande 2 i motion Kr1.

Utskottet hemställer

1. *beträffande visst bemyndigande*

att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:24 och med avslag på motion 1987/88:Kr1 yrkande 1 bemyndigar regeringen att ikläda staten ekonomiska åtaganden i överensstämmelse med till propositionen bifogat avtal,

2. *beträffande förändrad inriktning av de olympiska spelen*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Kr1 yrkande 2.

Stockholm den 3 december 1987

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Jan-Erik Wikström (fp), Berit Oscarsson (s), Lars Ahlmark (m), Anders Nilsson (s), Sylvia Pettersson (s), Margareta Mörck (fp), Gunnel Liljegren (m), Erkki Tammenoksa (s), Kerstin Göthberg (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Mats O Karlsson (s), Helge Klöver (s), Ulla Johansson (s) och Stina Gustavsson (c).

Reservationer

1. Visst bemyndigande (mom. 1)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Den svenska" och slutar med Kr1 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Internationella idrottstävlingar där ungdomar från hela världen kommer

samman har stor betydelse från idrottssynpunkt och genom att de kan bidra till ökad förståelse för andra länders seder och kultur. Självfallet skall svensk ungdom delta i internationellt idrottsutbyte.

KrU 1987/88:8

Utskottet vill dock peka på flera problem i samband med ett vinter-OS i Sverige. Flera av de anläggningar som måste uppföras kommer att förorsaka kommunerna stora driftkostnader om de skall användas efter OS. Anläggningarna är dessutom klart överdimensionerade för s.k. normalt användande.

TV-intäkterna skall svara för huvudparten av finansieringen av OS. Det är dock mycket osäkert om TV-intäkterna blir så stora som bolaget Vinterspele Östersund/Åre beräknat.

Följdstkostnader i samband med ett olympiskt spel kan komma att drabba kommunernas skattebetalare. OS-budgeten omfattar enbart de direkta inkomsterna och utgifterna för OS-tävlingarna 1992.

När det gäller den av regeringen föreslagna garantin för ett vinter-OS är denna enligt utskottets mening en högriskgaranti. Förutom att det idrottsliga värdet kan ifrågasättas bör utifrån de många osäkerhetsfaktorerna riksdagen avslå förslaget att staten skall lämna ekonomisk garanti för en vinterolympiad i Östersund och Åre 1994.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. *beträffande visst bemyndigande*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Kr1 yrkande 1 avslår förslaget i proposition 1987/88:24 om bemyndigande för regeringen att ikläda staten ekonomiska åtaganden i överensstämmelse med till propositionen bifogat avtal,

2. Förändrad inriktning av de olympiska spelen (mom. 2)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Utskottet har" och slutar med "motion Kr1" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det inte är meningsfullt att de olympiska spelen bedrivs på det sätt som nu sker. De olympiska spelen bör – enligt den ursprungliga målsättningen – utformas så att de blir en idrotts- och kulturfest och bidra till en internationell "förbrödring". Motionärerna pekar på olika organisatoriska lösningar för att motverka utvecklingen mot att kommersiella intressen dominerar OS-spelen. Regeringen bör tillsammans med idrottsrörelsen arbeta för en sådan framtida inriktning av de olympiska spelen som anges i motionen. Utskottet tillstyrker alltså motion Kr1 yrkande 2.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. *beträffande förändrad inriktning av de olympiska spelen*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Kr1 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.